

Seglationen med M/S Roald av Kämpersvik

skrivet av Lennart Joelsson

Jag skall nu berätta om min seglating med M/S Roald av Kämpersvik sommaren 1957. Roald är en galeas som byggdes på Myrens varv i Strömstad 1910. Den var 18 m lång och lastade 90 ton. Den döptes till Bris vid sjösättningen och trafikerade Bohuskusten med allt från tomma silltunnor till grus och kross-is. Den ägdes en tid på 30-talet av Odd Berg och hade hemmahamn Hasslösund. Skutan var utrustad med en 50 hkr June Munktell tändkulemotor.

M/S Roald på väg in till Göteborg.

Foto: © CG Nyström Klubb Maritim Väst

I början av 50 talet köptes båten av Henning Jansson i Kämpersvik. Henning var gift med Lilly och de hade inga barn. Släkten Jansson i Kämpersvik i Kämpersvik vara alla skutskeppare. Hennings bror Ivan ägde M/S Yrsa, Gunnar jakten Linnea, Knut och Ingvar M/S Verdandi o.s.v. Stig "Sköttörpen" Johansson var 23-24 år och han fick följa med Henning på Roald den första tiden. "Sköttörpen" hade tidigare erfarenhet av småfiske med sin far Ernst. Roald var nog i hans ögon att betrakta som ett stort fartyg. Den första resan som gick söderut från Kämpersvik gick Stig på grund mellan Hamburgsund och Fjällbacka. Än idag är grundet känt under namnet "Sköttörpgrundet". Hur länge stig var med på Roald minns jag inte men han gick iland efter en tid och Henning stod utan besättningsman. Ärligt talat tror jag att Henning och Stig inte passade ihop.

M/S Roald på "Skötterpgrundet"

Foto: Per A. Jansson Kämpersvik

Min mor frågade Henning om jag kunde följa med honom. Det var sommaren 1957 och jag var 17 år. Inte mycket till sjöman kan jag tro men till god hjälp åt Henning. Vi låg ofta vid Lilla Bommen i Göteborg och inväntade lämplig last för en 90-tonare. De som hade någon större båt var oftare efterfrågad. De fraktade salpeter från Menstad i Norge till Danmark eller Göteborg. Roald fick frakter på kortare av allt möjligt. Ett hus i byggsats från Göteborg till Smögen som avlöstes av frakt med tomtunnen från Rönnäng till Göteborg. Eller också kunde det vara frakter av grus från Dösebacka till Öckerös nya hamnbygge. Lastning gångtid och lossning utfördes under dagen om än lång. När vi låg vid Lilla Bommen och inväntade nya frakter gick jag ibland till Arlabutiken på Torggatan för att handla. Det var de vanliga specerierna, mjölk, smör och bröd o.s.v. En gång fick jag skäll av Henning då jag köpt Kärmjölkslimpa som han kallas för död katt. Fy f-en för död katt sa han.

Dösebacka ligger en bit ovanför Kungälv i Göta älv. Ägaren till grusgropen hette Döse. Vi låg vid en träbrygga som såg ut som en ramp. Roald kunde ligga med sidan under bryggan och på så sätt kunde lastbilarna backa upp på rampen och tippa grus direkt ner i lastrummet. Det fanns ingen bebyggelse vid bryggan och därför lade jag märke till en liten flicka, ca 6 år, som cyklade på grusvägen vid bryggan. Henning berättade att det var dotter till Döse. Flickan på cykeln blev senare som vuxen vårdsberömd sångerska. Det var operasångerskan Helena Döse. En gång när vi var på väg från Dösebacka till Öckerö med gruslast fick jag styra medan Henning skulle laga mat. Vid Kungälv där Nordre älv viker av är Göta älv ganska bred. Jag styrde långt in mot älvstranden mot Västgötasidan, kanske var jag rädd för att möta stora båtar på väg mot Vänern. Det fanns sjömärken inom vilka man skulle hålla sig i älvfåran. Jag styrde på fel sida och kom då för nära land. Henning kom upp mpå däck som ett jehu då han hörde att maskinen ändrade varv. Båten gick i lerbotten. Han styrde dikt styrbord, full maskin och började springa på däck från babord till styrbord till babord för att få Roald att gunga. På så sätt fastnade vi inte i leran. Gamla sjömän hade sina metoder och Henning var sannerligen inget undantag.

Som sagt vi låg ofta vid Lilla Bommen och inväntade nya frakter. En sen ljummen sommarkväll satt jag på lastluckan och blickade ut över sjötrafiken på Göta älv och annat som fångslade en lantbo. Jag lade märke till en lumpklädd medmänniska som på ostadiga ben rörde sig på kajen i närheten av Nihlmarks trävarufirma. Det fanns plank och bräder i stora upplag övertäckta med presenningar. Mannen sökte nattlogi och letade efter lämplig liggplats. Man kunde följa hans rörelser under presenningen när han kravlade sig allt högre upp till lämplig hylla i brädhögen. Plötsligt brakade det till och ut på kajen kom gubben rullande tillsammans med ett stort antal bräder. Synen glömmer jag aldrig och gubben var säker omedveten om att han var iakttagen.

Roald brukar olastad rulla rejält i sidsjö. En gång minns jag särskilt när vi var på väg från Öckerö till Dösebacka. Det var västlig vind och vi korsade Rivöfjorden vid Göteborgs hamninlopp. Henning var

upptagen med annat och jag fick styra. Roald rullade och ett tag trodde jag vi skulle slå runt. Allt löst på däck åkte hit och dit och ställde till allmänt kaos ombord. Henning kröp på däck och tog sig in i styrhytten. Han kunde konsten att med hjälp av rodret få Roald att uppträda normalt i sidosjö. Henning var för övrigt påtagligt nervös när det var dåligt väder. Jag var aldrig sjösjuk på Roald och efter sommaren gick jag iland många erfarenheter rikare och många positiva minnen.

Roald såldes 1967 till f.d maskinchefen i Broström Sture Holm i Märsta. Han renoverade båten under 28 år till fritidsbåt. Den fick namnet "Anne Mon" och tändkulemotorn byttes ut mot GM Detroit serie 110 6 cyl. diesel på 230 hkr.

Färdigrenoverad sålde Holm båten 1998 till Mats och Annika Ekelund i Oxelösund. "Anne Mon" ligger idag förtöjd i Oxelösunds fiskhamn och brukas av Ekelund som bostad.

Jag tog i febr. 2001 kontakt med såväl Holm som Ekelund. Med Ekelund kom jag överens om att besöka Oxelösund och med egna ögon se hur man se hur mn förändra en gammal fraktskuta.

Lennart Joelsson 2003-04-20

Stig "Sköttörpen" Johansson på M/S Roald .

Foto: Per A. Jansson Kämpersvik

Skeppare Henning Jansson Kämpersvik

Foto: Per A. Jansson Kämpersvik .